

Posvajanje djece

Tepavac, Katarina

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:137776>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-03**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

KATARINA TEPAVAC

POSVOJENJE DJECE

Završni rad

Pula, rujan 2020.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

KATARINA TEPAVAC

POSVOJENJE DJECE

Završni rad

JMBAG: 0303077860, redoviti student

Studijski smjer: Predškolski odgoj

Predmet: Obiteljska pedagogija

Znanstveno područje: Odgojne znanosti

Znanstveno polje: Pedagogija

Znanstvena grana: Obiteljska pedagogija

Mentor: doc. dr. sc. Sandra Kadum

Pula, rujan 2020.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Katarina Tepavac, kandidat za prvostupnika predškolskog odgoja ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA O KORIŠTENJU AUTORSKOG DJELA

Ja, Katarina Tepavac dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom „Posvojenje djece“ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. O OBITELJI	3
2.1. Raznolikost obiteljskih zajednica	4
3. OBITELJSKOPRAVNI ODNOSI	5
3.1. Sadržaji pravnog uređenja obiteljskih odnosa	5
3.2. Promjene u odnosima među spolovima.....	6
4. PRAVA DJETETA.....	7
4.1. Zakonsko uređenje prava djece	8
4.2. Mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta	9
4.2.1. Mjere za zaštitu osobnih interesa djece	9
4.2.2. Mjere za zaštitu imovinskog interesa djeteta.....	10
5. POSVOJENJE	11
5.1. Pojam posvojenja	12
5.2. Pravni učinci posvojenja	13
5.3. Vrste posvojenja	13
6. PRETPOSTAVKE ZA ZASNIVANJE POSVOJENJA.....	15
6.1. Pretpostavke na strani djeteta	15
6.2. Pretpostavke na strani posvojitelja	16
7. POSTUPAK ZA POSVOJENJE	17
7.1. Radnje koje prethode donošenju rješenja o posvojenju	17
7.2. Rješenje o posvojenju	18
8. PRIPREMA ZA POSVOJENJE	19
8.1. Priprema sudionika posvojenja.....	19
8.1.1. Priprema bioloških roditelja	19
8.1.2. Priprema udomitelja	19
8.2. Priprema institucije smještaja (Dom za djecu, SOS dječje selo)	20
8.3. Priprema posvojitelja	20
8.4. Priprema djeteta	21
9. EDUKACIJA I PRIPREMA POSVOJITELJA.....	23
9.1. „Škola za posvojitelje“	23
9.2. Adopta – udruga za potporu posvajanju	24
10. ISTINITO ISKUSTVO (Intervju)	26
11. ZAKLJUČAK.....	31

12. LITERATURA	33
SAŽETAK	35
SUMMARY	36

1. UVOD

Obiteljskoj zajednici pripada svako dijete te je prirodno da vlastita iskustva iz obiteljskog života dodatno utječu na predodžbu o tome što je obitelj. Iz djetetovog ugla obitelj je zajednica u kojoj ono započinje svoj život. Obitelj će svakom pojedinom djetetu pružiti ljubav, brigu, razumijevanje i prepoznavanje potreba. Djetetove su potrebe jedinstvene i valjane samo njima. Kada se djetetu spomene obitelj ono u njemu budi razne osjećaje koji predstavljaju zadovoljstvo i sigurnost. Kako bi dijete sretno i skladno živjelo u obitelji potrebni su mu roditelji koji će obavljati svoje roditeljske dužnosti. Ako dođe do kršenja roditeljskih dužnosti, djetetov skladan razvoj uz biološku obitelj neće biti moguć.

Maleš (2015:5) navodi da ako dođe do toga da je „djetetov razvoj u primarnoj obitelji ugrožen onda je, prema Konvenciji o pravima djeteta, uloga države da u skladu sa zakonodavstvom, osigura zamjensku skrb i uvjete za normalan rast i razvoj djeteta.“ Samim time dolazimo do najboljeg mogućeg rješenja za dijete, a to je posvojenje. Posvojenjem dijete stječe pravo na obitelj, roditelje i ljubav koja mu je u biološkoj obitelji nedostajala. Svakom se djetetu treba omogućiti život i odrastanje uz biološke ili roditelje dobivene posvojenjem. Glavni je cilj rada približiti sam pojam posvojenja, pretpostavke i probleme koji se javljaju tijekom samog procesa posvojenja. Uz pomoć istinitog je iskustva prikazan primjer posvojenja starijeg djeteta u Republici Hrvatskoj. Svrha je intervjua doći do odgovora na najčešće postavljena pitanja kao što su: „Koliko je trajao postupak za posvojenje u Vašem slučaju?, „Kako su osobe iz okoline i obitelji reagirale na spoznaju da želite posvojiti dijete?“ te „Koje je Vaše osobno mišljenje o proceduri posvojenja u Hrvatskoj?“. To su sve nedoumice s kojima se susreću parovi tijekom same pripreme i procesa za posvojenje.

Nakon uvoda, druga cjelina ovoga rada govori općenito o obitelji te o raznolikosti obiteljskih zajednica gdje razlikujemo nuklearnu, reorganiziranu i proširenu obitelji. Također, u drugoj je cjelini dan naglasak na povezanosti obitelji, roditelja i samoga djeteta. U sljedeća se dva poglavlja ukratko govori o obiteljskopравnim odnosima te o pravima djeteta. Svako dijete ima svoja prava koja su mu propisana zakonom. Djeci je potrebna zaštita kako ne bi došlo do neželjenih posljedica. U nastavku slijede tri poglavlja koja govore o posvojenju, pretpostavkama za zasnivanje posvojenja te o

postupku za posvojenje. U detalje je objašnjen pojam posvojenja, vrste posvojenja te ključne pretpostavke koje mogu biti na strani djeteta i posvojitelja. Osma cjelina sadrži kompletne informacije koje su ključne tijekom same pripreme djeteta za posvojenje. Bitnu pripremu za proces posvojenja imaju sudionici posvojenja, posvojitelji, biološki roditelji, udomitelji, institucije smještaja i djeca. Belamarić (2016:42) navodi da je „za uspješno posvojenje od odlučujuće važnosti priprema djeteta.“ Deveto poglavlje sadrži edukaciju samih posvojitelja, dok je u desetom poglavlju ispričano istinito iskustvo posvojenja u Republici Hrvatskoj. Istinito iskustvo, odnosno intervju sastoji se od deset pitanja kojim se želi pomoći posvojiteljima. Dani odgovori svjedoče o pozitivnom iskustvu posvojenja.

2. O OBITELJI

Važna je pripadnost svakog pojedinca nekoj društvenoj skupini, a najvažnija je obitelj. U individualnom i društvenom kontekstu uviđa se važnost obitelji budući da iskustva sazrijevanja, odrastanja i zasnivanja vlastite obitelji ne zaobilaze nijednog pojedinca. Osjećaji koje u vlastitoj obitelji pojedinci stvaraju utječu na njihovo opće zadovoljstvo pa je stoga obitelj važna i s društvenog poimanja. Ona je predmet raznovrsnih istraživanja te znanstvenih i stručnih prosudbi (Hrabar, Korać, 2003).

Dijete stječe prve spoznaje o sebi i drugima koji ga okružuju, odnosno započinje život u obitelji koja je prva djetetova zajednica. Svako dijete ima pravo na život i odrastanje u obitelji koja ga voli, prihvaća, razumije i prepoznaje njegove potrebe (Maleš, 2015). Hrabar, Korać (2003:3) definiraju obitelj kao „društvenu skupinu koju sačinjavaju odrasle osobe obaju spolova, međusobno povezane brakom te njihova zajednička ili posvojena djeca.“

Sociološka definicija obitelji dijeli se na prvi i drugi dio definicije. Prvi dio određuje strukturu obitelji i govori o tipičnom ili uobičajenom sastavu obiteljske zajednice, dok se u drugom dijelu spominju temeljne funkcije obitelji koje su svojstvene samo za obiteljske zajednice (Alinčić, Hrabar, Korać, 2006). Bez obitelji nije moguće zamisliti čovječanstvo, bez obzira u kojim se kulturama i vremenima pojavljuje. Obitelj je bila i ostala pojava u prošlosti i sadašnjosti koja se susreće svuda u svijetu (Hrabar, Korać, 2003).

2.1. Raznolikost obiteljskih zajednica

Obiteljski odnos je vrsta društvenih odnosa koji nastaje zasnivanjem obitelji. Njegovo je glavno obilježje da se odvija između ograničenog broja pojedinaca, povezanih obitelji kao zajednicom. Obilježje svih društvenih odnosa je promjenjivost s obzirom na kulturološko i tradicionalno poimanje te vanjske utjecaje. Zbog broja članova obitelji koji je promjenjiv, dolazi i do promjene tipova obitelji u različitim pravnim i društvenim uređenjima. Stoga govorimo o nuklearnoj, reorganiziranoj i proširenoj obitelji koje spadaju u tri osnovna oblika obitelji (Hrabar, Korać, 2003).

Nakon raspada velikih obiteljskih zajednica, prevladavale su u razvijenim zemljama male životne zajednice u suvremenoj terminologiji nazvane nuklearnom obitelji (Alinčić, 1994). Kada govorimo o nuklearnoj obitelji tada se prvenstveno odnosi na djecu i roditelje koji čine nuklearnu obitelj sve do onog trenutka kada su potomci spremni za samostalan život bez svojih roditelja (Hrabar, Korać, 2003). Reorganizirana obitelj je ona obitelj koja odstupa od tradicionalnog tipa obitelji koji je godinama u zapadnim civilizacijama bilo dominantan tip. Govorimo o zajednici osoba istog spola i zajednici s više bračnih/izvanbračnih parova i djece (Alinčić, 1994). Obitelj koju obuhvaća veliki broj članova naziva se proširena obitelj. Nju čine djeca, roditelji i ostala rodbina koji su s članovima uže obitelji povezani krvlju ili brakom (Ljubetić, 2007).

Posljednjih nekoliko desetljeća dolazi do društvenih promjena, odnosno do učestalih slučajeva rastave braka pa se iz tog razloga potpune obitelji pretvaraju u one nepotpune. Također, obitelj može postati i nova zajednica ako jedan od roditelja sklopi novi brak. Obitelj prolazi kroz veće ili manje izražene promjene te upravo zbog toga odlike tradicionalne obitelji sve jače kida današnja suvremenost (Student. Rs - 1. 07. 2020).

Potpun i skladan razvoj djetetove osobnosti najbolje se ostvaruje u obiteljskom okruženju. Dijete ima pravo i potrebu da raste u ozračju punom razumijevanja i ljubavi te da bude zaštićeno u bilo kojem slučaju određene opasnosti (Hrabar, Korać, 2003). Osim toga, od ključne je važnosti djeci pružiti osjećaj pripadanja, razumijevanja i dobrodošlice gdje god da se nalazila bez obzira na raznolikost obiteljskih zajednica. Djeci se treba objasniti da se raznolikost može tumačiti kao i bogatstvo ovisno o načinu percipiranja raznolikosti u obiteljskim zajednicama (Maleš, 2012).

3. OBITELJSKOPRAVNI ODNOSI

Obiteljsko je pravo kao posebna grana prava značajno zato što sadrži propise koji uređuju odnose u obitelji. Susrećemo se s uređenim propisima, osobnim odnosima te imovinskim odnosima koji proizlaze iz braka, srodstva i izvanbračne zajednice, a čine predmet pravne regulative obiteljskog prava.

Obiteljski odnosi nastaju zasnivanjem obitelji, a njihovo je glavno obilježje da se odvijaju između određenog broja pojedinaca koji su usko povezani te čine obitelj. Za obiteljske odnose može se reći kako su pravno uređeni društveni odnosi jer se uspostavljaju zbog bioloških i drugih veoma važnih čovjekovih potreba (Hrabar, Korać, 2003). Alinčić, Hrabar i Korać (2006:5) navode da „zbog toga što su pravno uređeni, postaju i nazivaju se obiteljskopравnim odnosima.“

3.1. Sadržaji pravnog uređenja obiteljskih odnosa

Pravno uređenje obiteljskih odnosa sastoji se od propisanih i vrlo važnih pojedinosti. Na prvom mjestu pravnog uređenja javlja se određivanje pravnih subjekata između kojih se stvara čvrsti obiteljskopравni odnos i pretpostavke koje su potrebne za uspostavu takvog odnosa. Najvažnija je vrsta odnosa obiteljskopравni odnos koji nastaje između osoba (npr. roditelja i djeteta), a karakterističan je samo za tu vrstu odnosa. Riječ je o vezi koja proizlazi iz činjenice rođenja i srodstva po krvi ili tazbini te vezi između roditelja i djece, pomajke i očuha ili odnos muža i žene. Sva pravna pravila u obiteljskopравnom odnosu u budućnosti propisuju pravni sadržaji obiteljskog odnosa, odnosno njegove pravne učinke.

Učinci u obiteljskom pravu javljaju se kao viševrsni. Postoje osobno pravni i imovinskopравni učinci. Osobno pravni učinci su dominantni i najčešći po svojem značenju zato što nastaju iz intimnih i emocionalnih potreba ljudi, dok imovinskopравni učinci imaju podređeno značenje iako su potrebni u samim obiteljskim odnosima. Većina je tih učinaka uređena normama građanskog prava, a u obiteljsko pravnu regulativu pripadaju samo oni koji su usko povezani uz ostvarivanje prava članova obitelji i osobnih interesa (Hrabar, Korać, 2003).

Svrha je osobno pravnih i imovinskopravnih propisa zadovoljavanje životnih potreba i osiguranje obiteljske solidarnosti. Nekoliko uređenih obiteljskih odnosa javlja se u obiteljskom pravu, a to su: odnosi roditelja i djece, brak, posvojenje, skrbništvo te izvanbračna zajednica muškarca i žene. U obiteljskom su pravu pobliže za svaki odnos određeni osobno pravni i imovinskopravni sadržaji, odnosno učinci (Alinčić, Hrabar, Korać, 2006).

3.2. Promjene u odnosima među spolovima

Stoljećima su žene i djeca bili pravno podređeni mužu, odnosno ocu zbog patrijarhalnog uređenja odnosa. U drugoj polovici 20. stoljeća došlo je do velikih promjena te je prihvaćeno načelo ravnopravnosti između spolova. One su vremenom postajale ravnopravne s muškarcima, stekle su pravo glasa te sudjelovanje u donošenju ključnih odluka. Samim time, dolazi do stvaranja pretpostavki za pojavu tzv. egalitarne obitelji.¹

Za što bolju kvalitetu pravnog uređenja obiteljskih odnosa važno je i demokratsko ozračje u društvu koje ima utjecaj i na daljnje promjene u odnosu odraslih prema djeci. Bitne se promjene javljaju u prepoznavanju posebnih potreba i prava djece koja su svi dužna štiti te se boriti za ista. Glavnu ulogu u ostvarenju prava imaju roditelji koji su dužni pomoći djeci, a država je dužna pružiti pomoć obitelji u socijalnim i drugim mjerama. Važno je omogućiti primjenu prava koja su priznata svojoj djeci (Hrabar, Korać, 2003).

Obiteljski su odnosi pravno uređeni od zasnivanja do prestanka. Pretpostavke za nastanak i prestanak pojedinog odnosa određuju pravna pravila obiteljskog odnosa. Prestanak odnosa i dio pravnih učinaka je osobno pravne prirode, dok su imovinskopravni sadržaji uređeni u vezi s nastankom i prestankom pojedinog obiteljskog odnosa (Alinčić, Hrabar, Korać, 2006). Obiteljski su odnosi često zbog svojeg prirodnog karaktera te intimne naravni pod reflektorom javnosti pa se iz tog razloga stvara potreba za propitivanje njihova pravnog uređenja (Winkler, 2017).

¹ Egalitarne obitelji – jednaka raspodjela moći između supružnika; ravnopravni i partnerski odnosi u obitelji.

4. PRAVA DJETETA

Hrabar i Korać (2003:9) smatraju da „pravnu regulativu odnosa roditelja i djece nije moguće razumjeti bez poznavanja prava djece.“ Raznovrsna prava pripadaju djeci te su svojstvena i jedinstvena samo njima, a krajnji im je cilj zaštititi djecu u vremenu njihova odrastanja i sazrijevanja u odraslu odgovornu osobu. Prava djece se danas smatraju podvrstom prava čovjeka te se odnose na dobro svakog pojedinog djeteta. Svako bi dijete trebalo imati pravnu zaštitu u odgovarajućim državnim tijelima, jer se djeca samostalno ne mogu zaštititi. Glavno je obilježje djetetovih prava da su ona namijenjena djeci kao jedinim ovlaštenicima te im pripadaju bez ikakvog ograničenja.

Prava djece u okviru obiteljskog prava predstavljaju najnoviji način uređenja odnosa djeteta s članovima njegove obitelji, institucija i pojedinaca s kojima dijete dolazi u neposredan dodir. Najveći utjecaj na pravno oblikovanje odnosa roditelja i djece ima Konvencija o pravima djeteta. Bez njezinih odredbi ne može se valjano protumačiti sustav prava djece.

Međunarodni najvažniji dokument koji sadrži sva djetetova prava naziva se Konvencija o pravima djeteta u kojemu je zakonodavstvo Hrvatske prilagodilo svoje odredbe međunarodnim standardima. Glavno je polazište Konvencije jednakost i ravnopravnost sve djece. Svakom se djetetu želi omogućiti rast i razvoj u sigurnim i zaštićenim uvjetima. U Konvenciji, prava se djece mogu razvrstati na: osobna, socijalna, društvena, zdravstvena, obrazovna, ekonomska, pravosudno – zaštitna i kulturna skupina dječjih prava. Obitelj je prema Konvenciji kao i u stvarnom životu temeljna društvena jedinka i prirodno okruženje koje omogućuje dobrobit i rast svih njezinih članova, a posebice djece. Ona pruža podršku i zaštitu svakom pojedinom djetetu (Hrabar, Korać, 2003).

Dobrobit djeteta je pravni pojam koji se odnosi na dobro svakog pojedinog djeteta. Zaštitu djetetovih prava mora jamčiti dobrobit i način na koji roditelji prate svoje dijete u njegovom odrastanju i daljnjem razvoju. Razdoblje djetinjstva je kratkog trajanja pa je zato važno da se djeca što prije upoznaju s boljim svijetom u koji će uskoro uploviti. Djeci će se pružiti odgovarajuća zaštita kako ne bi došlo do dugotrajnih posljedica (Hrabar, 2012).

4.1. Zakonsko uređenje prava djece

Obiteljski zakon posjeduje različita prava djece. Neka od njih su temeljna, dok su ostala posebna s obzirom na individualizaciju potreba djeteta. Prava djeteta nekad su u funkciji zaštite djece, dok ostala služe za bolje odrastanje djeteta. Nikad ih ne treba promatrati odvojene od prava odgovornosti i dužnosti roditelja prema svojoj djeci. Kada se govori o pravu na skrb za zdravlje i život, ponajviše se odnosi na roditelje koji imaju dužnost voditi brigu o zdravlju i životu svojeg djeteta. Iz tog se razloga to naziva pravo apsolutnog karaktera.

Obitelj je društvena kategorija koja djetetu pruža sigurnost i odgoj. Zakonom je utvrđeno pravo djeteta na sigurnost i odgoj u obitelji. Može se sa sigurnošću utvrditi da obitelj ima presudnu i dominantnu ulogu u djetetovom odgoju, obrazovanju i životu. U obitelj spadaju one osobe koje će svojim postupcima pomoći djetetu da se duševno i tjelesno razvija. Odgoj mora odgovarati umnim, tjelesnim i osjećajnim potrebama svakog djeteta. Važnu i bitnu ulogu ima individualni pristup svakom pojedinom djetetu jer su potrebe zdravog djeteta različite u odnosu na ono bolesno ili s posebnim potrebama. Dijete ima pravo na život sa svojim roditeljima te susrete i druženja s roditeljima, ako živi razdvojeno od oba ili jednog od njih (Alinčić, Hrabar, Korać, 2006).

Jedno od izvornih i temeljnih prava jest pravo na obrazovanje (Hrabar, 2012). Svako dijete ima pravo na samostalan izbor obrazovanja, zanimanja te pravo na zapošljavanje. Dijete, u skladu sa svojom dobrobitima i sposobnostima ima pravo izabrati zanimanje i školu koju ono želi. Uvijek treba poticati dijete na razgovor o ciljevima i interesima, ali nije poželjno očekivati da će samostalno odabrati obrazovanje bez razgovora s roditeljima. Također, dijete ima pravo i na zapošljavanje, ali treba voditi računa o radu maloljetnih osoba. Prvenstveno se odnosni na radno vrijeme i radno mjesto. Za djecu je najvažnije da se školuju, obrazuju i stječu što više različitih znanja i zanimanja.

Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji je poseban propis u kojemu se definira obiteljsko nasilje. Prema Obiteljskom zakonu ako roditelji provodi duševno ili tjelesno nasilje nad djetetom onda se govori o zlouporabi roditeljske odgovornosti. Posebno je važno pravo djeteta da ga roditelji i ostali srodnici ne ponižavaju, tjelesno ni duševno ne kažnjavaju, odnosno zlostavljaju. Kada su prekršena djetetova prava ono ima mogućnost potražiti pravnu zaštitu pred nadležnim tijelima, odnosno kod pravobranitelja za djecu. On pojedinačno pratiti svako pojedino dijete te služi kao zaštita osobnih interesa djeteta.

Zbog svojeg uzrasta, djeca se samostalno ne mogu štititi pa je zaštita osobnog interesa djeteta na prvom mjestu (Hrabar, Korać, 2003).

4.2. Mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta

Djeca su zbog svoje nezrelosti i dobi ovisna o svojim roditeljima pa iz tog razloga postoje specifična prava i dobrobiti za zaštitu djetetovih potreba. Ostvarivanje prava djece ovisi o odgovornosti, sposobnosti i spremnosti roditelja prema djetetu. U nadležnosti izvan parničnog suda i Centra za socijalnu skrb su interesi djeteta i njihova prava. Zakonska je obaveza obavijestiti Centar za socijalnu skrb ako tko sazna da su prekršena neka od djetetovih prava, a centar je dužan nakon te obavijesti ispitati slučaj i poduzeti odgovarajuće mjere. To se ponajviše odnosi na duševno ili tjelesno nasilje, zanemarivanje, zlostavljanje i izrabljivanje djeteta.

Zbog postupanja na štetu djeteta, Centar za socijalnu skrb može pružiti određenu obiteljsko pravnu zaštitu djetetu, posebice ako se protiv roditelja vodi kazneni ili prekršajni postupak. Oni roditelji koji provode nasilje nad djecom nisu samo prekršajno i kazneno odgovorni, već se njima izriče i odgovarajuća mjera koja će ih ograničiti u roditeljskoj skrbi. Mjera koja će biti izrečena ovisi o ugroženosti djeteta i njegove imovine (Alinčić, Hrabar, Korać, 2006).

4.2.1. Mjere za zaštitu osobnih interesa djece

Centar za socijalnu skrb ima pravo upozoriti roditelje, ako je došlo do lakših propusta i pogrešaka u skrbi i odgoju. Također, on ih može uputiti u razna savjetovišta ili rad s odgovarajućim stručnjacima u Centru za socijalnu skrb. Ako se uvidi da je došlo do ponavljanja propusta ili pogrešaka, roditeljima će uslijediti upozorenje od strane Centra za socijalnu skrb ili će se izreći nadzor nad roditeljskoj skrbi. Centar za socijalnu skrb i dalje ima zadatak promatrati ponašanje roditelja prema djetetu, zbog najboljeg mogućeg interesa za dijete.

Također, postoje i situacije kada je dijete potrebno fizički odvojiti od roditelja u onim trenucima kada roditelji zanemaruju svoje dijete. Kako se radi o teškoj mjeri njezino je izricanje u nadležnosti izvanparničnog suda. Izricanje mjere odnosi se na roditelje koji zanemaruju svoje dijete. Oni roditelji koji zanemaruju svoju djecu u odgoju i podizanju

ili oni roditelji kod kojih postoji određena opasnost za pravilno podizanje djeteta njima će se izreći mjera oduzimanja prava na odgoj i život sa svojim djetetom.

Kada se govori o zanemarivanju odgoja i podizanja djeteta tada se ne misli na prosjačenje, sprječavanje djeteta u skitnji, ne skrbiti o prehrani, higijeni, odijevanju nego se odnosi na opasnost prilikom podizanja djeteta, odnosno kada se roditelji prema starijoj djeci odnose loše pa se može očekivati da će se takvo ponašanje nastaviti i prema mlađem djetetu. Ako se ustanovi da je došlo do poremećaja u ponašanju tada Centar za socijalnu skrb odlučuje u koju će ustanovu socijalne skrbi smjestiti dijete na odgoj i čuvanje.

Lišenje roditeljske skrbi je najteža mjera koja može biti izrečena roditeljima koji grubo krše svoju odgovornost prema djetetu, a izvan parnički sud je u mogućnost izricanja te mjere. Ponašanja koja su navedena u zakonu znače kršenje roditeljske skrbi, a neka od njih su: duševno ili tjelesno nasilje nad djetetom, izrabljivanje, spolno iskorištavanje, napuštanje i navođenje djeteta na neprihvatljivo ponašanje. Svakom se roditelju skrb nad djetetom može vratiti, ako se uvidi prestanak razloga zbog kojih je došlo do oduzimanja roditeljske skrbi (Hrabar, Korać, 2003).

4.2.2. Mjere za zaštitu imovinskog interesa djeteta

Vlasnik imovine može biti dijete, ali roditelji imaju dužnost upravljati imovinom djeteta do njegove punoljetnosti. Roditelji su osobe koje upravljaju djetetovom imovinom kako bi se ona povećala ili očuvala. Za upravljanje imovinom djeteta postoje posebna pravila za roditelje. Centar za socijalnu skrb može izreći roditeljima koji loše upravljaju imovinom djeteta zahtjev za polaganje računa o upravljanju djetetovom imovinom te o prihodima koje obitelj ostvaruje za potrebe djeteta. Ponekad se može uvidjeti kako roditelji troše dječje doplatke ili djetetovu imovinu za svoje potrebe pa su iz tog razloga dužni prikazati stanje imovine djeteta. Na zahtjev Centra za socijalnu skrb može se odrediti mjera osiguranja nad imovinom roditelja, ako oni u znatnoj mjeri štete imovini djeteta.

Kada roditelji u većoj mjeri ugrožavaju djetetovu imovinu, tada se može izreći stroža mjera gdje se roditelje stavlja u položaj skrbnika nad djetetovom imovinom. Roditelji će morati svakih šest mjeseci podnijeti pisano izvješće o stanju i upravljanju djetetovom imovinom. Najteža mjera koju na zahtjev Centra za socijalnu skrb u izvan parničkom

postupku izriče sud jest mjera osiguranja nad imovinom djeteta. Glavni je cilj onemogućiti roditeljima da u slučaju određene štete počinjene na imovini djeteta, svoju imovinu prodaju kako bi izbjegli prisilnu naplatu štete (Hrabar, Korać, 2003).

5. POSVOJENJE

5.1. Pojam posvojenja

Stari pravni institut (lat. adoptio) odnosno posvojenje je tijekom vremena mijenjalo svoje značenje. Na samim je počecima bio namijenjen produženju obitelji kada posvojitelji nisu imali vlastito potomstvo (Hrabar Korać, 2003), a danas je posvojenje human čin zbrinjavanja djeteta (Hrabar, 2008).

Maleš (2015:5) navodi da „posvojenje nije pojava karakteristična samo za suvremeni svijet.“ U Hamurabijevom zakoniku koji je nastao prije približno 2800. godina prije Krista se razgovaralo o uvjetima i oblicima za posvojenje djeteta. Postoji razlika gledajući povijesno o svrsi posvojenja djece nekad i danas. Nekad je posvojenje služilo za zadovoljavanje potreba odraslih kako bi se osigurala skrb i briga u starosti, kako bi se dobio nasljednik ili ako je to društvo zahtijevalo. Danas je u prvom planu dobrobit i interes djeteta. Posvojenjem se djetetu omogućuje odgoj i odrastanje u sigurnom obiteljskom okruženju što predstavlja ljubav, sigurnost i privrženost (Maleš, 2015).

Kada je riječ o djeci koja se posvajaju moramo biti odgovorni jer su oni zbog teških životnih situacija vrlo osjetljivi te nemaju vlastite roditelje koji će brinuti o njihovoj dobrobiti. Iz tog su razloga državna tijela dužna djeci izabrati najbolje moguće posvojitelje. Oni moraju prihvatiti dijete koje biološki ne potječe od njih kako bi zadovoljili svoju želju za roditeljstvom. Od velike je važnosti da su posvojitelji zrele osobe koje će djetetu na primjeren način objasniti da je posvojeno.

Konvencija o pravima djeteta uvažava i prepoznaje da je pravo djeteta znati svoje podrijetlo ako je to moguće. Obiteljski zakon je obavezao Centar za socijalnu skrb da roditelji do sedme godine života moraju djetetu reći da je posvojeno. Dijete kada navrší osamnaest godina ima pravo uvidjeti uvid u spis o posvojenju i u maticu rođenih.

Osobe koje žele posvojiti dijete postat će u društvenom, osobnom i pravnom smislu njegovi roditelji te će mu nadomjestiti roditeljsku skrb. Može se zaključiti kako je primarna svrha suvremenog posvojenja zbrinjavanje djece bez odgovarajuće roditeljske skrbi (Alinčić, 2013).

5.2. Pravni učinci posvojenja

Pravni učinci posvojenja nastaju između posvojitelja i njegovih srodnika s jedne strane te posvojenog djeteta i njegovih potomaka s druge strane. To je neraskidiv odnos srodstva koji nastaje između biološkog djeteta i njegovih roditelja. Pravni položaj dobiva posvojeno dijete kao da je biološko dijete posvojitelja. U maticu se rođenih upisuju i posvojitelji kao roditelji djeteta, osim ako je Centar za socijalnu skrb odlučio da to nije najbolji interes za dijete. Iz novonastalog srodstva nastaju sva međusobna prava, kao što su pravo na nasljeđivanje, uzdržavanje, druženje i susret. Dijete posvojenjem ne dobiva samo roditelje već i tete, strine, bake, djedove, braću i sestre te sve druge.

Upis u maticu rođenih neće biti ako dijete želi zadržati simboličku vezu sa svojom obitelji (npr. ako roditelji djeteta više nisu živi). Djeca starija od dvanaest godina imaju pravo na izricanje svojih želja. Oni daju pristanak za upis posvojitelja u maticu rođenih.

Pravo na roditeljsku skrb, međusobna nasljedna prava, dužnost i pravo međusobnog uzdržavanja ostvaruju posvojitelji. Oni mogu odrediti novo ime i prezime posvojeniku kako se dijete ne bi imenom ili prezimenom izdvajalo. Može se javiti i mogućnost zadržavanja djetetova prezimena koje je imalo prije posvojenja ili svojem prezimenu dodati prezime posvojitelja. Bilo bi dobro da posvojitelji budu relativno sličnog podrijetla kao i dijete kako bi ono moglo zadržati svoj vjerski, kulturni, etički i jezični identitet (Alinčić, Hrabar, Korać, 2006).

5.3. Vrste posvojenja

Reforma je obiteljskog zakonodavstva bila 1989. godine, a najopsežniji zahvat upravo je posvojenje. Zakonska rješenja su se prilagodila zahtjevima iz Konvencije o posvojenju koje je 1967. godine donijelo Vijeće Europe (Jakovac-Lozić, 2000).

1989. godine propisane su dvije vrste posvojenja prema pročišćenom tekstu Zakona o braku i obiteljskim odnosima, a to su:

- a) srodničko posvajanje
- b) roditeljsko posvojenje

Neraskidivost, potpuna integracija u obitelji posvojitelja, stvaranjem kvalitetnog obiteljsko pravnog odnosa su osnovna obilježja srodničkog posvojenja. Srodničko se posvojenje može zasnovati do desete godine života djeteta, jer se smatra da se članovi obitelji jedni drugima u tom periodu lakše prilagođavaju. U srodničkom posvojenju posvojitelji moraju biti u braku najmanje tri godine. U tri se godine može ukazati stabilnost odnosa između bračnih partnera te odnos između cijele obiteljske zajednice u koju će doći posvojeno dijete.

Do navršene osamnaeste godine života može se zasnovati roditeljsko posvojenje, odnosno dok maloljetna osoba ne stekne poslovnu sposobnost. Osnovno je obilježja roditeljskog posvojenja mogućnost raskida, posvojenje od strane pomajke/očuha, bračnog para ili ostalih osoba koje nisu u braku. Roditeljsko je posvojenje društveno i individualno nepoželjno jer se na djecu ostavlja traumatično iskustvo.

Postoje dvije vrste posvojenja zbog različitih okolnosti zbog kojih se neko dijete posvaja, zbog mogućnosti raskida posvojenja ako se dijete ne uklopi u novu obitelj te zbog potrebe da dijete zadrži u nekim slučajevima dio identiteta iz primarne obitelji. Tijekom vremena dvije su se vrste posvojenja ujednačile te je za očekivati da će u novom obiteljskom zakonodavstvu biti predviđen samo jedan oblik posvojenja (Hrabar, Korać, 2003).

6. PRETPOSTAVKE ZA ZASNIVANJE POSVOJENJA

Prije nego što Centar za socijalnu skrb krene s postupkom posvojenja potrebno je provjeriti jesu li propisane pretpostavke ispunjene zakonom, kako na strani djeteta, tako i na strani posvojitelja. Pasivna adoptivna sposobnost nazivaju se pretpostavke na strani djeteta, a aktivna adoptivna sposobnost su pretpostavke na strani posvojitelja (Hrabar, Korać, 2003).

6.1. Pretpostavke na strani djeteta

Pretpostavke na strani djeteta odnosno pasivna adoptivna sposobnost označava da su pretpostavke na strani djeteta i roditelja ispunjene te dolazi do postupka usvojivosti djeteta. Mnoga djeca nisu posvojena zato što kod njih nisu ispunjene pretpostavke za posvojenje što predstavlja ključni problem.

Posvojenje se može zasnovati ako je u interesu djeteta. Interes djeteta ovisi o mnogobrojnim okolnostima (o dobi djeteta, njegovim potrebama, izgledu da će roditelji biti u stanju preuzeti skrb o djetetu) i sl. (Hrabar, Korać, 2003). Pored toga, najvažnija je ocjena interesa djeteta. U Republici Hrvatskoj temeljni je cilj posvojenja osiguranje roditeljske skrbi svakom pojedinom djetetu pa se iz tog razloga može posvojiti samo maloljetno dijete. Kada govorimo o posvojenju punoljetne djece, tada bi cilj imao neki drugi učinak. Dijete ima pravo izraziti svoje mišljenje o posvojiteljima, a Centar za socijalnu skrb ima ulogu procijeniti mišljenje djeteta u skladu s njegovom dobi i zrelosti. Dijete starije od dvanaest godina ima pravo uskratiti ili dati pristanak za posvojenje (Alinčić, Hrabar, Korać, 2006).

Dijete samim rođenjem stječe pravo na roditeljsku skrb jer su roditelji odgovorni za skrb o svojem djetetu, osim ako nisu ugrožena djetetova prava. Do prekida roditeljskog odnosa dolazi zasnivanjem posvojenja, a Centar za socijalnu skrb mora pribaviti pristanak roditelja ili utvrditi da zakonom postoje pretpostavke u kojima pristanak roditelja nije potreban. Roditelji nevoljko u pravilu daju pristanak za posvojenje djeteta, jer se nadaju da će se jednog dana okolnosti promijeniti te da će postati sposobni skrbiti o djetetu. Mnoga djeca iz tog razloga nisu posvojena jer kod njih nisu ispunjene pretpostavke za posvojenje što predstavlja ključni problem.

Maloljetne majke u većini slučajeva trpe neprihvatanje od strane vlastite obitelji pa su zbog toga u osobito teškom položaju. One spadaju u visoko ranjivu skupina s vrlo specifičnim potrebama. Kada govorimo o ocu djeteta, on ima sva prava bez obzira je li dijete rođeno izvan braka ili u braku. Očevi, kao i majke susreću se sa sličnim rizicima poput manjih mogućnosti zaposlenja, nižeg socioekonomskog statusa i obrazovanja te psiholoških i emocionalnim poteškoćama (Samohrani. com – 10. 09. 2020).

6.2. Pretpostavke na strani posvojitelja

Aktivna adaptivna sposobnost su pretpostavke koje moraju biti ispunjene da bi netko mogao posvojiti dijete. Bilo bi dobro da posvojitelji imaju hrvatsko državljanstvo kako bi dijete moglo ostati u Republici Hrvatskoj, a pritom ne bismo gubili državljane. Dopušteno je da stranac posvoji dijete, ako se radi o osobitim koristima za dijete. Primjer za takvu situaciju bio bi kada bi se posvojilo dijete koje boluje od određene bolesti te se zbog toga u Hrvatskoj ne mogu pronaći odgovarajući posvojitelji.

Bračni drugovi zajednički posvajaju djecu, jer je u interesu djeteta odrasti u obitelji u kojoj će imati i oca i majku. Samo jedna osoba koja je u braku može posvojiti dijete, ako od bračnog druga za to dobije pristanak. Također, dvije osobe koje nisu u braku ne mogu posvojiti dijete, jer se očekuje da u životnoj zajednici s oba posvojitelja živi dijete. Kod izvanbračnih parova u novije je vrijeme odobreno pravo na medicinski potpomognutu oplodnju i brak, ali ne i posvojenje djeteta (Alinčić, 2013).

Posvojitelji bi u pravilu trebale biti osobe između dvadeset jedne do trideset pet godina života i stariji najmanje osamnaest godina od posvojenika. Postoji iznimka, ako se radi o osobama koje su se kasnije odlučile za posvojenje, jer su dugo čekale na vlastito potomstvo. Posvojiti, ne mogu one osobe koje su se bavile nečasnim zanimanjem, oni koji su bili prijavljivani zbog kaznenih ili prekršajnih djela te oni koje su lišeni roditeljske skrbi. Posvojenje isto tako nije moguće između krvnih srodnika u ravnoj lozi, braće i sestra zbog toga što se tako mijenjaju srodničke uloge. U samom je procesu posvojenja važno utvrditi odgovaraju li osobine posvojitelja dobrobitima djeteta (Tomašević, 2014).

7. POSTUPAK ZA POSVOJENJE

7.1. Radnje koje prethode donošenju rješenja o posvojenju

Postupak posvojenja je upravni postupak na koji se primjenjuju sva pravila kao i za svaki drugi upravni postupak (Hrabar, Korać, 2003). Centar za socijalnu skrb pokreće postupak za posvojenje prema mjestu prebivališta i boravišta djeteta na prijedlog osobe koja želi posvojiti dijete (Tomašević, 2014).

Mišljenje Centra za socijalnu skrb o podobnosti za posvojenje trebaju pribaviti osobe koje žele posvojiti dijete. Zatim će centar pribaviti procjenu sposobnosti posvojitelja da ispunjava navedene sadržaje vezane uz roditeljsku skrb, opis postojeće obiteljske dinamike, psihosocijalni profil, materijalne mogućnosti i radnu sposobnost (Hrabar, Korać, 2003). ObZ propisuje da je za posvojenje potreban pristanak jednog ili oba roditelja, koje će Centar za socijalnu skrb prvotno upoznati sa svim pravnim posljedicama posvojenja i pristanka na isto (Tomašević, 2014).

Svaki Centar za socijalnu skrb u Republici Hrvatskoj provodi postupak posvojenja za ono dijete koje je pod njegovim vodstvom. Parovi koja želi posvojiti dijete poslat će prijedlog i mišljenje o podobnosti na što više adresa Centra za socijalnu skrb (Hrabar, Korać, 2003).

Za dijete je najvažnije da dolazi u sredinu koja će mu pružiti osnovne materijalne uvijete i emocionalnu sigurnost. Kada se u Centru za socijalnu skrb pojavi dijete koje može imati pasivnu adaptivnu sposobnost, pozvat će se roditelji djeteta kako bi dali pristanak za posvojenje. Službena osoba prije toga mora roditelje obavijestiti o pravnim posljedicama posvojenja te ih upozoriti na činjenicu da posvojenjem prestaju sve pravne veze s djetetom. Roditelji zbog teške odluke pristanka djeteta na posvojenje imaju rok od trideset dana da povuku dani pristup ili da se predomisle. Kako bi se s druge strane zasnovalo posvojenje bez pristanka roditelja, glavnu ulogu ima Centar za socijalnu skrb koji može utvrditi da li postoje pretpostavke za lišenje prava na roditeljsku skrb pa će se onda pokrenuti valjani postupak bez pristanka roditelja. Sud će u međuvremenu dijete izdvojiti iz primarne obitelji izricanjem mjere oduzimanja prava roditelja da živi s djetetom, a dijete će se smjestiti u dom za djecu, kod srodnika ili kod udomitelja (Alinčić, Hrabar, Korać, 2006).

Osim pristanka roditelja, centar će pribaviti i pristanak djeteta na posvojenje, a po potrebi i druge pristanke (skrbnika djeteta, bračnog druga roditelja i sl.). Zbog zaštite privatnosti roditelja, djeteta i posvojitelja cijeli je postupak isključen za javnost (Tomašević, 2014).

7.2. Rješenje o posvojenju

Sve bitne podatke ima sadržaj rješenja o posvojenju koji mora biti pravomoćan, kako bi se posvojenje zasnovalo, a to se ponajviše odnosi na posvojitelja, posvojenika i učinke posvojenja. Za posvojenika mora biti navedeno ime i prezime, državljanstvo, datum i mjesto rođenja, godina i redni broj upisa u maticu rođenih, narodnost, adresa i osobno ime roditelja. Navedeni podaci omogućuju svakom djetetu informacije o sebi, kako bi znao tko je i od koga potječe (Alinčić, Hrabar, Korać, 2006). Pored toga, učinci posvojenja koji se odnose na naknadne bilješke i upise u maticu rođenih djeteta različiti su s obzirom radi li se o roditeljskom ili srodničkom posvojenju, stoga je potrebno naznačiti o kojem se posvojenju radi. U slučaju srodničkog posvojenja posvojitelji imaju pravo djetetu odrediti novo ime, ali mogu zadržati i staro (Hrabar, Korać, 2003).

Većih zapreka neće biti ako se radi o manjem djetetu jer ono još uvijek nije svjesno svojeg imena. Primjerice, ako se radi o djetetu starijeg uzrasta, vrlo je važno da mu Centar za socijalnu skrb objasni zašto mu se osobno ime mijenja. Posvojitelji se u slučaju srodničkog posvojenja svakako upisuju u maticu rođenih kao roditelji, a u slučaju roditeljskog posvojenja prema dogovoru s Centrom za socijalnu skrb odlučit će se hoće li se ili neće upisati u maticu rođenih.

Kada je riječ o prezimenu u pravilu će posvojitelji djetetu dati svoje zajedničko prezime ili će dijete nositi prezime jednog ili oba posvojitelja. Također, postoji i mogućnost da posvojitelji odluče zadržati djetetovo prezime kako se u potpunosti ne bi prekinula djetetova veza s biološkom obitelji (Hrabar, Korać, 2003).

8. PRIPREMA ZA POSVOJENJE

8.1. Priprema sudionika posvojenja

8.1.1. Priprema bioloških roditelja

Biološka obitelj u periodu koji prethodi ima ključnu ulogu u pripremi djeteta za nadolazeće stresno razdoblje. Članovi obitelji s kojima je dijete znatno povezano pružaju mu pomoć da se oprostí sa svojim biološkim roditeljima, a kasnije i u prihvaćanju života u novoj posvojiteljskoj obitelji (Belamarić, 2016).

8.1.2. Priprema udomitelja

Presudan dio pripreme djeteta predstavlja priprema udomiteljske obitelji jer o udomitelju i njegovoj adekvatnoj brizi o djetetu ovisi koliko će ono biti spremno na odlazak u novu obitelj. Udomitelji, često zaokupljeni svojim osjećajima zbog odlaska djeteta, zanemaruju svoj dio odgovornosti za pripremu djeteta, ali i svoje obitelji. Odlazak djeteta, udomiteljima može teško pasti iako znaju da ono odlazi i dobiva obitelj i trajni dom (Belamarić, 2016).

Kada govorimo o ulozi Centra za socijalnu skrb o pripremi udomitelja, tada podrazumijevamo informiranje udomitelja o pokretanju procesa posvajanja kako bi se na vrijeme mogli pripremiti. Uz pomoć informacija i razgovora centar ih obavještava o događajima koji će uslijediti. Govori se o periodu u kojemu će se posvojenje dogoditi, planu susreta te što će se kada i kako reći djetetu. Od velike je važnosti edukacija udomitelja i podrška ostalim ukućanima (biološkoj braći i sestrama) ako nisu zajedno posvojeni. Važno je napraviti dogovor o budućim susretima s posvojiteljskom obitelji (Belamarić, 2016).

Osim uloge Centra za socijalnu skrb, presudnu ulogu imaju i udomitelji. Oni trebaju složiti i prikupiti sve važne podsjetnike na djetetov život u obitelji (fotografije rođendana, albuma, crteži s datumima i pojašnjenjima). Uz to trebaju prikupiti sve medicinske informacije, pripremiti izvještaj o napretku djeteta tijekom boravka u udomiteljskoj obitelji te izvještaj iz škole ili vrtića. Roditeljima se trebaju predočiti upute o djetetovim navikama i osnovnim potrebama (dnevne rutine, hranjenje i obrasci spavanja), a djeci

se treba omogućiti da uzmu svoje omiljene igračke, koje će im biti od pomoći tijekom procesa adaptacije u novoj obitelji (Belamarić, 2016).

8.2. Priprema institucije smještaja (Dom za djecu, SOS dječje selo)

Priprema institucije smješta je sličan proces kao i priprema udomiteljskog smješta za dijete. Uloga je centra informirati instituciju o postupku pokretanja posvojenje te u kojem će se periodu posvojenje dogoditi. Također, važni su dogovori o susretima i praćenju posvojitelja i djeteta te načinu dijeljenja informacija.

Institucija je dužna u suradnji s Centrom za socijalnu skrb izraditi plan susreta, adekvatno pripremiti dijete te pružiti podršku i praćenje tijekom samih procesa susreta posvojitelja i djeteta. Također je dužna prikupi važne podsjetnike na djetetov život u obitelji, medicinske informacije o zdravlju djeteta te izvještaj o napretku djeteta tijekom smještaja u ustanovi. Vrlo su važna zapažanja o osobnim karakteristikama djeteta (Belamarić, 2016).

8.3. Priprema posvojitelja

Obiteljskim zakonom (čl. 205) predviđena je obvezna stručna priprema posvojitelja koja će se provodi u većem broju obiteljskih centara, Centra za socijalnu skrb te u nekoliko ostalih udruga. Zbog izuzetno stresnog stanja kroz koji posvojitelji prolaze u tijeku same pripreme za posvojenje važna je podrška samim posvojiteljima kako bi oni mogli što bolje pomoći djetetu. Isto tako, treba imati na umu da dio potencijalnih posvojitelja nije prošao kroz edukaciju, jer u njihovo vrijeme upisa u Registar to nije bilo propisano zakonom. Vrlo je važno da psiholog i socijalni radnik svojom senzibilnošću i mudrošću vodi dijete, posvojitelje i udomitelje kroz osjetljiv proces prelaska djeteta u novu obitelj. Od ključne je važnosti edukacija i priprema kako bi dijete kroz sami proces posvojenja prošlo bez traumatičnih iskustva (Belamarić, 2016).

Nakon prvog susreta potrebno je razgovarati o dojmovima te pomoći posvojiteljima oko nedoumica. Poželjno je izraditi plan susreta koji ovisi o djetetovom emocionalnom stanju, njegovoj dobi, udaljenosti mjesta stanovanja te mogućnosti boravka posvojitelja u mjestu gdje dijete živi (Belamarić, 2016). Nakon upoznavanja djeteta s posvojiteljem započinje njihovo druženje. Na samom početku u skupini, izvan skupine, a kasnije i izvan doma. Potom slijedi odlazak kod posvojitelja na dan ili vikend, a onda i stalan odlazak. Centar za socijalnu skrb stoji na raspolaganju kada je riječ o savjetu ili pomoći.

Trajanje druženja ovisi o posvojiteljima, djetetu, dobi djeteta, osobinama i učestalosti kontakta s djetetom (Maleš, 2015). Posvojiteljima je važno pružiti podršku i razumijevanje kako bi lakše prihvatili izazove koje nosi roditeljstvo (Belamarić, 2016).

8.4. Priprema djeteta

Za uspješno je posvojenje od odlučujuće važnosti priprema djeteta. Vrijeme koje je potrebno za pripremu djeteta ovisit će o njegovoj dobi, sposobnosti za emocionalno povezivanje i prethodnim iskustvima. Posvojenje je jedinstven način pa se priprema djeteta za posvojenje međusobno razlikuje po karakteru, dobi, životnim okolnostima, prethodnim aktivnostima i načinu uspostave odnosa s osobama koje brinu o njemu. Važno je razgovarati s djetetom kako bi sagledali i njegovo mišljenje u vezi s odlukama koje ga se direktno tiču. Ne postoji jedinstven slijed koraka pripreme za svako pojedino dijete, ali je od velike važnosti uključiti niz sljedećih postupaka (Belamarić, 2016):

a) Razgovor s djetetom o biološkim roditeljima

Djetetu se treba objasniti zbog čega je došlo do prekida veze s biološkom obitelji, zašto ne mogu živjeti s ostalim članovima svoje obitelji i zbog čega je nemoguć povratak istoj. Potrebno je ohrabriti djecu kako bi oni samoinicijativno razgovarali o toj temi te pokazali svoje osjećaje vezane uz biološku obitelj. Djeca će samim time obraditi informacije i polako shvaćati zbog čega više nisu s biološkom obitelji.

b) Podrška djetetu u poznavanju i prihvaćanju prošlosti te proradi osjećaja

Prije svega treba biti vrlo pažljiv prema djetetu jer je ono u procesu tugovanja te mu je potrebna podrška. Uz pomoć izrade knjige života i pričanja životnih priča dijete će početi shvaćati svoj život. Djetetu se u procesu tugovanja može pomoći putem raznih lutkica, igara i glume kako bi proradili svoje osjećaje. Također, djecu se može uputiti u institucije ili savjetovališta kako bi dobili potrebnu podršku i pomoć. Važno je pokazati razumijevanje i težiti ka normalizaciji osjećaja kako bi dijete shvatilo da su ti osjećaji uobičajeni i prisutni kod svih.

c) Razgovor s djetetom o posvojenju

Djetetu je potrebno objasniti značenje riječi posvojenja te koja je ključna razlika između posvojenja i udomljavanja. Zatim mu se treba objasniti koje su dobrobiti posvojenja te uvidjeti je li dijete razumjelo zašto je ono posvojeno i zbog čega je baš to najbolji mogući izbor za njega. Kroz razgovor je bitno saznati što dijete očekuje od posvojenja, čemu se nada, kako se osjeća i što će mu nedostajati iz biološke obitelji. Kroz cijeli se postupak posvojenja djetetu treba objasniti da su osjećaji ljutnje, straha i tuge opravdani.

d) Odlazak djeteta u novu obitelj

Važno je u kalendaru označiti datum odlaska djeteta u novu obitelj kako bi iščekivanje izazvalo pozitivne emocije, a ublažilo stres. Posvojitelji krajem razdoblja upoznavanja pomalo odnose djetetove stvari svojoj kući te označuju prostor kako bi dijete ulaskom uvidjelo svoje stvari te se osjećalo sigurnije. Posvojitelji dolaze po dijete u dom, a odlazak traje kratko. Zbog djetetove sigurnosti nužno je da udomitelj prati dijete do auta. Tim postupkom dijete se umiruje te je spremno na odlazak. Dolazak u novu obitelj treba biti u jutarnjim satima kako bi dijete moglo što odmornije upoznati svoj novi dom (Belamarić, 2016).

9. EDUKACIJA I PRIPREMA POSVOJITELJA

Za razliku od bioloških roditelja, posvojitelji moraju unaprijed pružiti garanciju da posjeduju kvalitete i osobine koje će ih učiniti dobrim roditeljima. Posvojenje omogućuje djetetu odgoj i odrastanje u sigurnom obiteljskom okruženju, a posvojiteljima roditeljstvo. U nekim američkim i europskih državama provodi se samo provjera prikladnosti potencijalnih posvojitelja za posvojenje. Edukacijskom programu obavezni su pristupiti potencijalni posvojitelji gdje će se provesti pripremni tečajevi. Od velike je važnosti edukacija i priprema potencijalnih posvojitelja prije zasnivanja samog procesa posvojenja (Maleš, 2015).

9.1. „Škola za posvojitelje“

Edukacija potencijalnih posvojitelja – „Škola za posvojitelje“ je program stručne pripreme koji se kontinuirano provodi od 2005. godine do danas, a namijenjen je potencijalnim posvojiteljima koji su podnijeli zahtjev za posvojenje djeteta u Centru za socijalnu skrb, ali i onima koji o tome tek razmišljaju. Škola je namijenjena i posvojiteljima djece predškolske, školske i adolescentne dobi koji žele svoje roditeljske vještine unaprijediti te steći nova znanja o odgoju. S druge strane osim budućim posvojiteljima ovaj je program namijenjen i stručnjacima koji rade s potencijalnim posvojiteljima i posvojiteljskim obiteljima. Program pripreme i edukacije posvojitelja provodi se u okviru rada udruge „Na drugi način“ pod pokroviteljstvom Grada Zagreba, Gradskog ureda za zdravstvo, rad i socijalnu skrb („Na drugi način“ – 27.06.2020).

Svrha programa odnosno dugoročni ciljevi edukacije i pripreme posvojitelja su osnaživanje obitelji kroz stjecanje potrebnih znanja i vještina u obavljanju zahtjevne i odgovorne uloge. Kratkoročni su ciljevi s obzirom na svrhu upoznati posvojitelje s razvojnim potrebama djeteta, pomoć u rješavanju dilema koje se odnose na pristup u pojedinim aspektima roditeljske uloge, rješavanje problema vezanih uz odluku o posvojenju djeteta, unapređenje roditeljskih, socijalnih i komunikacijskih vještina.

Sadržaj programa odnosi se na postupak posvojenja, razvojne mogućnosti i potrebe djeteta, rast i razvoj djeteta, razvoj privrženosti, formiranje i razvoj identiteta djeteta, važnost porijekla i bioloških roditelja u životu djeteta, problem separacije i gubitak bioloških roditelja. Osim toga, sadržaj obuhvaća i proces tugovanja, kako se nositi s gubitkom, posvojenje i razvojni periodi, potrebe i poteškoće posvojenog djeteta,

važnost pozitivne veze između djeteta i posvojitelja, emocije i njihova kontrola, disciplina, odgojne metode te samopouzdanje djeteta.

Program i stručna priprema posvojitelja sastoji se od 12-13 trosatnih konceptualno i tematski povezanih radionica koje provode za to posebno educirani stručnjaci za podršku posvojiteljskim obiteljima. Program se odvija uz stručno vođenje dvije voditeljice, u malim grupama do 12 polaznika, jednom tjedno, utorkom u poslijepodnevnim satima u trajanju do 40 sati. Susreti su radioničkog tipa, a uključuju diskusije na predložene ili slobodne teme, kratka predavanja, interakcijske vježbe i razmjena iskustva. Program je besplatan te se odvija uz potporu Ministarstva za obitelj, mlade, demografiju, socijalnu politiku, potpora grada Zagreba i Gradskog ureda za osobe s invaliditetom i socijalnu zaštitu („Na drugi način“ – 27.06.2020).

9.2. Adopta – udruga za potporu posvajanju

Adopta je neprofitna, nevladina udruga koju su 15. prosinca 2010. godine osnovali posvojitelji i potencijalni posvojitelja. Udruga djeluje na području cijele Republike Hrvatske, ali glavno je sjedište Zagreb. Glavni je cilj udruge suradnja sa stručnjacima, osobama iz prakse te institucijama koje djeluju na stvaranju ugodnog, pozitivnog i podupirućeg okruženja za obitelj nastalu posvajanjem. Udruga Adopta pruža podršku, savjetovanje, suradnju, edukaciju te zagovara pozitivne promjene. Glavni etički principi udruge su ustrajnost i predanost tijekom rješavanja misija i vizija, otvorenost, sigurnost te uspješnost u suradnji s različitim organizacijama i institucijama (Adopta – 15.06.2020.).

Područja djelovanja udruge sukladno s ciljevima su ljudska prava odnosno zaštita prava djece i mladih, znanost, obrazovanje i istraživanje. Osim toga, bitnu ulogu ima socijalna djelatnost u koju spada pomoć i podrška te socijalne usluge. S obzirom na članstvo i korisnike ciljane skupine prema kojima je Udruga usmjerena jest obitelj, djeca bez odgovarajuće roditeljske skrbi, djeca u riziku od socijalne isključenosti, ustanove socijalne skrbi, odgojno obrazovne ustanove i njihovi djelatnici.

Udruga Adopta posvojiteljima pruža grupe podrške i savjetovališta kako bi im pružili podršku, razumijevanje i usmjerenje. Grupe podrške su namijenjene posvojiteljima koji traže odgovore na razna pitanja i dileme koja ih muče u vezi s posvojenjem i roditeljstvom. Posvojenje zbog svoje osobitosti može donijeti i razne izazove, bilo da

se radi o izazovima prilagodbe roditelja i djeteta ili o nošenju s trenutnim zahtjevima koje nosi životno razdoblje.

Isto tako, udruga Adopta pruža i vlastito psihološko savjetovanište koji za cilj ima pružanje podrške i pomoći obiteljima nastalim posvojenjem u rješavanju životnih izazova i psihosocijalnih poteškoća. Adoptivno Savjetovanište pruža psihološko savjetovanje za potencijalne posvojitelje, posvojitelje i udomitelje, grupne podrške za posvojene mlade, individualne radionice za djecu stariju od 7 godina, Life Story Work radionice za izradu knjige života, psihološke procjene za posvojene ili udomljene mlade od 12 do navršениh 18 godina, telefonsko i online savjetovanje.

Rad je udruge javan. Djelovanje udruge osigurava se javnim priopćenjem kroz razne događaje, korištenjem informacijsko – komunikacijskih tehnologija, objavljivanjem godišnjih izvještaja te izvješće o radu Udruge na sjednicama. Svaka fizička i pravna osoba može postati članom udruge pod uvjetima utvrđenim statutom i zakonom (Adopta – 15.06.2020).

10. ISTINITO ISKUSTVO (Intervju)

Ljudi su generalnog mišljenja da je procedura posvojenja vrlo kompliciran i dugotrajan proces koji zahtijeva od budućih posvojitelja maksimalnu posvećenost predanom zahtjevu kako bi uopće došlo do procesa posvojenja djeteta. Kroz provedeni intervju i postavljena pitanja željela sam istražiti te ljudima ponuditi odgovore na najčešća pitanja te nedoumice s kojima se susreću parovi koji žele usvojiti dijete. Kroz prikazano istinito iskustvo ljudi su dobili uvid u najčešće postavljena pitanja kao što su: „Koliko je trajao postupak za posvojenje u Vašem slučaju?, „Kako su osobe iz okoline i obitelji reagirale na spoznaju da želite posvojiti dijete?“ i „Koje je Vaše osobno mišljenje o proceduri posvojenja u Hrvatskoj?.“

Smatram da se kroz prikazano istinito iskustvo mogla uvidjeti i pozitivna strana procesa posvojenja te da postoje i pozitivna iskustva o kojima se rijetko razgovara. Većinom su ljudi pogrešnog razmišljanja o posvojenju zbog nedostatka informacija i pozitivnih iskustva. Iz tog je razloga potrebno poticati ljude da razgovaraju o svojim iskustvima posvojenja, bila ona pozitivna ili negativna. Potrebno je pružiti podršku parovima kako bi im se pomoglo u samim počecima njihova ulaska u svijet posvojenja djeteta.

U nastavku sam intervjuirala gospođu R. koja je posvojila djevojčicu u dobi od 8 godina. Također, smatram kako će ovo pozitivno iskustvo procesa posvojenja mnoge ljude ohrabriti te ih potaknuti na sami proces posvojenja. U nastavku Vam donosim istinito iskustvo, odnosno intervju.

INTERVJU:

1. Što za Vas znači riječ posvojenje?

„Posvojenje za mene znači primanje nekoga u obitelj.“

2. Kada ste se i kako odlučili za posvojenje? Što Vas je na to potaknulo?

„Suprug i ja smo svaki sa svoje strane razmišljali o posvojenju, međutim nikad nismo razgovarali o tome. Imamo jednog biološkog sina koji ima 9 godina. Imala sam jako tešku trudnoću koju sam jedva iznijela do kraja te smo zajednički došli do zaključka da je bolje ne odlučiti se za novu trudnoću, jer će dijete sigurno biti prerano rođeno što bi donijelo razne komplikacije. Nismo željeli riskirati moje zdravlje niti zdravlje mog djeteta. Kada smo shvatili da nećemo imati drugo biološko dijete započeli smo intenzivno razgovarati o tome kako bi mogli posvojiti dijete. To je bilo prije otprilike dvije godine.“

3. Smatrate li da je posvojenje bio dobar izbor za Vas? Jeste li bili spremni na taj korak u tom trenutku?

„Da! Apsolutno!“

„Bili smo spremni i prije, ali nam je nedostajalo komunikacije (smijeh).“

4. Jeste li u mladosti razmišljali o posvojenju ili je to došlo naknadno s vremenom?

„Definitivno, naknadno s vremenom. To nije nešto što se planira u budućnosti, već se jednostavno dogodi.“

5. Koje je Vaše osobno mišljenje o proceduri posvojenja u Hrvatskoj?

„Nas su dosta uplašili kada smo kretali u sam proces posvojenja te kada smo razgovarali s prijateljima i obitelji. Uplašili su nas na tako da je to doista jako duga procedura te razne birokracije, papiri i testovi. Brzo smo prošli kroz papirologiju. Nije

to toliko strašno kao što se čini. Naša iskustva su jako pozitivna i dosta smo brzo prošli kroz sami proces posvojenja djeteta. Dolaskom u kontakt s djelatnicima socijalnih centara uvidjeli smo kako su svi puni podrške i razumijevanja.“

6. Koliko je trajao postupak posvojenja u Vašem slučaju?

„Naš postupak za posvojenje trajao je ispod godinu dana.“

7. Jeste li posvojili starije ili mlađe dijete? Smatrate li da postoje razlike u posvojenju starijeg ili mlađeg djeteta?

„Sigurno postoje razlike. Mi smo posvojili starije dijete. Djevojčicu od 8 godina. Odlučili smo posvojiti žensko dijete jer je naš sin želio imati sestru, a mi smo željeli da djevojčica bude sličnih godina kao i on kako bi se lakše adaptirala te uklopila u novu obitelj. Smatram kako je lakše adaptirati mlađe dijete. Imali smo tu sreću da nemamo problema s adaptacijom, iako smo očekivali da ćemo imati. Maksimalno smo se informirali o tome. Razmišljali smo što učiniti ako dođe do nekih poteškoća. Moj sin je cijeloga života bio jedinac te je razmažen od strane stričeva, bake i djedova. Smatrali smo da možda nema načina da on bude velikodušan, ali on je cijelo vrijeme pričao, tj. imao je potrebu razgovarati o tome da želi imati sestru. Još prije nego što smo se mi odlučili na posvojenje. On je nju jedva dočekao. Kada smo se nalazili s djevojčicom, dok još uvijek nije bila posvojena on je njoj donosio svoje igračke. Između njih nema ljubomore zbog čega smo svi presretni i ponosni.“

8. Jeste li odlazili u udruge za potporu tijekom procesa posvojenja, kao što je npr. udruga Adopta?

„Nismo. Mi smo se educirali online te kroz razne seminare i tečajeve. Seminari su trajali po 1-2 sata, dva puta na tjedan. Ispunjavali smo razne testove i upitnike, ali to se sve riješi u jedan dan. Također, odlazili smo u Centar za socijalnu skrb u Rijeci. Kada smo posvojili djevojčicu te kada je ona došla u našu obitelj s njom smo odlazili u javnu ustanovu socijalne skrbi „Tić“ također u Rijeci. To je bilo na našu inicijativu, a oni su nam maksimalno izašli u susret. Tamo smo odlazili zajedno s njom, kako bi pratili

njezin proces adaptacije i uklapanja u novu sredinu. Djevojčica je iz drugog grada, iz druge sredine te smo željeli da to sve prođe što glade i bezbolnije za nju. Razgovarali smo sa psihologom i ostalim djelatnicima ustanove. Na samom smo početku odlazili u ustanovu bez djevojčice, zatim svi zajedno, a onda je 4-5 puta djevojčica samostalno odlazila. Na kraju smo opet svi zajedno imali razgovor sa psihologom.“

9. Kako su osobe iz Vaše obitelji i okoline reagirale na spoznaju da želite posvojiti dijete?

„Oni su bili oduševljeni! Od mog muža otac je za vrijeme rata htio posvojiti dječaka iz Vukovara koji je ostao bez roditelja. Međutim, tada je bila još teža situacija što se tiče posvojenja. Nažalost to im tada nije uspjelo. Međutim, oni su tijekom svog života aktivno razmišljali o samom činu posvojenja. Također, on je podnio zahtjev da želi posvojiti dijete iz Afrike kada je tamo bio rat, ali zbog komplicirane situacije to mu ni tada nije uspjelo. Kad smo mi došli s idejom da želimo posvojiti dijete, okupili smo cijelu obitelj te smo im to priopćili. Nismo znali kako će oni reagirati. Ipak su oni malo stariji ljudi te ne znamo koja su njihova trenutna razmišljanja o posvojenju. Međutim, kao što sam već i rekla oni su bili oduševljeni. Smatraju da će moj sin biti presretan jer će napokon imati sestru koju je oduvijek želio. Oni su je fantastično prihvatili, kao i ona njih. Kao u bajci.“

10. Koji bi bio Vaš savjet parovima koji žele posvojiti dijete?

„Od kad smo mi posvojili dijete, još su dva para naših poznanika posvojila dijete. Smatram da su zbog našeg brzog postupka posvojenja još više bili motiviraniji da krenu u sam proces posvojenja. Znam da je jedan od ovih parova, također unutar godine dana posvojili dijete. Čak i kraće od nas. Oni su mlađi bračni par koji ne može imati djecu pa su se odlučili za posvojenje mlađeg djeteta. Ljudima treba malo pozitivnog poticaja. Problem je u tome da se uvijek priča o negativnim iskustvima, a nikad o pozitivnim. Ja sam iskreno i zaboravila da sam ju posvojila. Kada pričam s nekim ja zaboravim reći da je ona posvojena. Ja nemam potrebu, ona meni u glavi više nije dijete koje je posvojeno. Mi ne pričamo o tome, niti se oglašavamo, ali trebalo bi se općenito više pisati i pričati o tome. Ono što je glavni problem, što smo saznali u

razgovoru sa socijalnim službama i djelatnicima je taj da se papirologija za dijete počne rješavati tek kada ono postane usvojivo. To je ono što se najduže čeka, umjesto da se cijela papirologija riješi prije nego što dijete postane usvojivo. Ona godinama čekaju da postanu usvojiva, a mogla su već davno imati svoju obitelj. Djeci cijeli život prođe čekajući papire. Jednom kada dijete uđe u sustav posvojenja tada sami proces krene relativno brzo.“

11. ZAKLJUČAK

Dijete se na početku svojeg života upoznaje i susreće sa svojom obitelji. Za dijete obitelj predstavlja zaštitu, koja je neophodna u njegovom odrastanju. Ono će uz pomoć obitelji upoznati sebe i svijet oko sebe. Imat će mogućnost odrastati u uvjetima koji su ključni za njegov daljnji rast i razvoj. Osim toga, zadovoljavanje djetetovih potreba će samim time donijeti radost i veselje u obitelj. Svakom je djetetu potrebna ljubav i briga, bez obzira raste li ono uz svoju biološku obitelj ili uz posvojitelje.

Svrha je ovog završnog rada pojasniti sam proces posvojenja te kroz koje će sve korake budući posvojitelji morati proći kako bi uspješno posvojili dijete. Tijekom perioda pripreme za posvojenje, mogu se javiti razna pitanja i nedoumice koje muče parove, koji na posvojenje čekaju dugi niz godina. Tijekom razgovora s gospođom R. za vrijeme intervjua shvatila sam kako su i moje nedoumice i strahovi o samom procesu posvojenja preuveličani baš iz tog razloga jer se o pozitivnim iskustvima posvojenje toliko i ne razgovara, kao o onim negativnim. Uvijek sam smatrala da je to dugotrajni proces u kojemu je posvojenje djeteta čista sreća. Budućim posvojiteljima nedostaju iskustva ljudi koji su prošli kroz sami proces posvojenja djeteta. Osobito im nedostaju i razni priručnici koji će im prikazati unutrašnji svijet djeteta, kako bi se pružila adekvatna podrška u njima izuzetno stresnom periodu. Posvojiteljima, također nedostaju i važne informacije vezane uz biološku obitelj te su iz tog razloga priručnici vrlo važni jer će im pomoći u načinu pripreme djeteta za posvojenje.

Razne bi udruge koje pomažu budućim posvojiteljima i Centri za socijalnu skrb trebali što više u medije plasirati istinita i pozitivna iskustva o kojima svjedoče. Većina se parova teško odlučuje za posvojenje djeteta zbog straha i nesigurnosti koji vlada, spomenuvši se tema posvojenja. U Hrvatskoj ponajviše nedostaju edukativne emisije u kojima će se razgovarati o posvojenju, ali i o drugim temama o kojima se toliko i ne razgovara, kao što je rastava braka i utjecaj rastave na dijete, nasilje u obitelji, nasilje nad ženama i djecom. Emisiju bi vodile stručne osobe koji će široj javnosti pružiti odgovore na najčešće postavljena pitanja vezana uz određenu temu, a u ovom slučaju o posvojenju.

Posvojenje je jedan od načina ostvarivanja roditeljstva i zasnivanja obitelji. Iako, još uvijek postoji dosta predrasuda i nejasnoća o tom tipu obitelji, ali je baš iz tog razloga potrebno o samom procesu posvojenja i razgovarati.

12. LITERATURA

KNJIGE:

1. Alinčić, M. Hrabar, D. i Korać, A. (2006.) *Uvod u obiteljsko pravo*. Zagreb: Narodne novine d.d.
2. Belamarić, J. (2016.) *Kako pripremiti dijete za posvojenje*. Priručnik za sudionike posvojenja. Zagreb: ADOPTA – Udruga za potporu posvajanju.
3. Hrabar, D. i Korać, A. (2003.) *Obiteljsko pravo s matičarstvom*. Zagreb: Narodne novine d.d.
4. Jakovac – Lozić, D. (2000.) *Posvojenje*. Split: Pravni fakultet Sveučilište u Splitu.
5. Ljubetić, M. (2007.) *Biti kompetentan roditelj*. Zagreb: Mali profesor.
6. Maleš, D. (ur.) (2015.) *Kako smo postali obitelj Posvojenje – dio moje priče*. Zagreb: „Na drugi način“, udruga za pružanje psihosocijalne i pedagoške pomoći djeci, mladima i obitelji.

ČLANCI U ONLINE ČASOPISU:

1. Alinčić, M. (1994). 'Obitelj u obiteljskom zakonodavstvu', *Revija za socijalnu politiku*, 1(3), str. 225-235. Dostupno na: <https://doi.org/10.3935/rsp.v1i3.579> (Pristupljeno: 29.05.2020.).
2. Alinčić, M. (2013). 'Zaštita prava na sklapanje braka i osnivanje obitelji u europskim dokumentima o ljudskim pravima i u nacionalnim zakonodavstvima', *Godišnjak Akademije pravnih znanosti Hrvatske*, IV(1), str. 25-38. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/110797> (Pristupljeno: 09.08.2020.).
3. Hrabar, D. (2008). 'Posvojenje na razmeđi interesa posvojitelja i posvojenika', *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, 58(5), str. 1107-1139. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/29141> (Pristupljeno: 15.07.2020.).
4. Hrabar, D. (2013). 'Nova procesna prava djeteta - europski pogled', *Godišnjak Akademije pravnih znanosti Hrvatske*, IV(1), str. 65-76. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/111823> (Pristupljeno: 09.08.2020.).

5. Maleš, D. (2012). 'Obitelj i obiteljski odgoj u suvremenim uvjetima', *Dijete, vrtić, obitelj*, 18(67), str. 13-15. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/124015> (Pristupljeno: 09.08.2020.).
6. Tomašević, M. (2014). 'Obitelj i djeca u Statutu Dubrovačke Republike: osvrt na čedomorstvo, napuštanje i posvojenje djece', *Pravnik*, 47(95), str. 73-98. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/135479> (Pristupljeno: 10.08.2020.).
7. Winkler, S. (2017). 'Roditeljska skrb i uzastopne obitelji', *Godišnjak Akademije pravnih znanosti Hrvatske*, VIII(posebni broj), str. 75-92. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/191515> (Pristupljeno: 10.08.2020.).

INTERNETSKI IZVORI:

1. *Adopta – Udruga za potporu u posvajanju*. Dostupno na: <https://www.adopta.hr/o-nama/o-adopti.html>. (Pristupljeno: 15.06.2020.)
2. Centar za socijalnu skrb Zagreb. *Posvojenje*. Dostupno na: <https://www.czss-zagreb.hr/posvojenje>. (Pristupljeno 16.07.2020.)
3. *Na drugi način – Udruga za pružanje psihosocijalne i pedagoške pomoći djeci, mladima i obitelji*. Dostupno na: <https://nadruGINACIN.hr/o-nama/>. (Pristupljeno: 01.07.2020.)
4. Obitelj (definicija). *Egalitarne obitelji*. Dostupno na: <http://gimnazija-ikranjceva-djurdjevac.skole.hr/upload/gimnazija-ikranjceva-djurdjevac/images/static3/871/File/Obitelj-definicija.pdf>. (Pristupljeno 26.06.2020.)
5. Obiteljski odgoj i socijalizacija. (2013, 09. travnja) *Vrste obitelji*. Dostupno na: <https://studenti.rs/skripte/pedagogija/obiteljski-odgoj-i-socijalizacija/>. (Pristupljeno: 02.07.2020.)
6. Samohrani. com. (2018, 19. siječnja) *Maloljetni roditelji*. Dostupno na: <https://samohrani.com/maloljetni-roditelji/>. (Pristupljeno 10.09.2020.)
7. Središnji državni portal. (2020, 05. lipnja) *Posvojenje*. Dostupno na: <https://gov.hr/moja-uprava/obitelji-i-zivot/roditeljstvo/posvojenje/530>. (Pristupljeno 16.07.2020.)

SAŽETAK

Posvojenje predstavlja drugačiji, ali jednako dobar način osnivanja obitelji. Prva je djetetova zajednica obitelj u kojoj stječe spoznaje o sebi i drugima. Ona mu omogućuje odrastanje i odgoj u sigurnom obiteljskom okruženju. Obitelj za dijete predstavlja privrženost, ljubav i sigurnost, a posvojiteljima omogućuje roditeljstvo. Posvojenje je životni događaj koji je od iznimne važnosti za dijete, jer njime dobiva obitelj i svoj novi zauvijek dom. Posvojitelji su osobe koje će u društvenom, osobnom i pravnom smislu postati djetetovi roditelji. Posvojitelji ne mogu biti osobe koje su se bavile nečasnim zanimanjem, oni koji su bili prijavljivani zbog kaznenih ili drugih prekršajnih djela te oni koje su lišeni roditeljske skrbi. U samom je procesu posvojenja važno utvrditi odgovaraju li osobine posvojitelja dobrobitima djeteta.

Kroz sami se proces posvojenja, posvojitelji i djeca susreću s raznim teškoćama. Od izuzetne je važnosti razgovarati sa stručnim osobama koji će posvojiteljima olakšati sami proces posvojenja djeteta. Budući posvojitelji za razliku od bioloških roditelja, unaprijed moraju pružiti garanciju da posjeduju kvalitete i osobine koje će ih učiniti dobrim roditeljima. Iz tog su razloga budući posvojitelji dužni proći kroz sami proces pripreme i edukacije. Također, na izbor imaju i „Školu za posvojitelje“ u kojoj će moći unaprijediti svoje roditeljske vještine i steći nova znanja o odgoju, rastu i razvoju djeteta.

U Republici Hrvatskoj postoji udruga „Adopta“ koju su 15. prosinca 2010. godine osnovali posvojitelji i potencijalni posvojitelji, a glavni je cilj suradnja sa stručnjacima, osobama iz prakse te institucijama koje djeluju na stvaranju ugodnog, pozitivnog i podupirućeg okruženja za obitelj nastalu posvajanjem. Udruga Adopta pruža podršku, savjetovanje, suradnju, edukaciju te zagovara pozitivne promjene. Svaka fizička i pravna osoba može postati članom udruge pod uvjetima utvrđenim statutom i zakonom.

Ključne riječi: obitelj, dijete, posvojenje, posvojitelj.

SUMMARY

Adoption represents a different, yet an equally good alternative to starting a family. A family is the first congregation for a child in which he gains knowledge about himself and others. It allows for him to grow up and be raised in a safe family environment. For the child, a family represents commitment, love and safety while for the adoptive parents, it represents parenthood. Adoption is a life event of exceptional importance for the child, because not only does he gain a family, he also gains his new forever-home. Adoptive parents are people who will become the child's parents in not only social, but personal and lawful sense. Adoptive parents can not be people who have engaged in dishonorable occupations, those who have been reported for criminal or other misdemeanors and those who have been deprived of parental care. During the adoption process itself, it is highly important to establish whether the adopters' characteristics suit the child's well-being.

During the adoption process, both the adopters and children are faced with several difficulties. It is extremely important to talk to a professional who will alleviate (make easier) the adoption process for the parents. Future adopters in comparison to biological parents need to prove in advance that they possess the qualities and personalities of good parents. That being said, future adopters are required to go through the process of preparation and education on their own. Likewise, they have the option to attend a School for adopters in which they will be able to improve their parenthood skills and gain knowledge on the child's upbringing, growth and development.

In the Republic of Croatia there exists an association called "Adopta" which was founded on 15 December 2010 by adopters and potential adopters, with the main purpose of cooperating with experts, practitioners and institutions working to create a pleasant, positive and supportive environment for the family formed by adoption. The Adopta association gives support, counseling, cooperation, education and advocates for positive change. Any natural or legal person may become a member of the association under the conditions established by the statute and the law.

Keywords: family, child, adoption, adopters.